

Het zijn de kleine dingen die het doen

Marcel van Roosmalen bij Meulenhoff:

Het is nooit leuk als je tegen een boom rijdt

Ik ben (s)normaal

Geen brug te ver

Je moet opschrijven dat hier niets gebeurt

Het zijn de kleine dingen die het doen

Met Eva Hoeke:

Als het maar niet op ons lijkt

Marcel van Roosmalen

Het zijn de kleine dingen die het doen

Marcel van Roosmalen over zijn moeder

MEULENHOF

Deze uitgave is tot stand gekomen met medewerking van Van Grunsven Creative Management, zie ook: www.vangrunsvencm.com

ISBN 978-90-290-9330-9

ISBN 978-94-023-1264-5 (e-book)

NUR 320

Omslagontwerp: DPS Design & Prepress Studio

Omslagbeeld: Martijn van de Griendt

Auteursfoto: © PAAR Photography

Zetwerk: Steven Boland

© 2019 Marcel van Roosmalen en Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Woord vooraf

Mijn moeder is verse worst van slagerij Delgijer, bloemkool en aardappels. Zeeuwse roem, omdat die zo lekker kruimig zijn. Vroeger gekookt met jus (nooit uit een pakje), de laatste jaren vaak ook gebakken. ‘Dan kook ik op maandag voor de hele week, en wat over is bak ik vanaf woensdag op.’

Mijn moeder was een Renault Clio, klein maar toch comfortabel. Te hard rijdend door het centrum van Velp. In zijn achteruit de kerk in de Emmastraat rammend, daarna weggrijden alsof er niets was gebeurd. Angst voor de snelweg, bumperklevend bij een stoplicht. Mijn moeder was toeteren bij ieder obstakel. Ze heeft hem uiteindelijk moeten verkopen, voor tweehonderd euro aan een kennis van een kennis.

Mijn moeder is zeven operaties in tien jaar. Twee keer een nieuwe hartklep, een verzakte baarmoeder, iets met haar kringspier, een versleten heup, vernauwde bloedvaten en een zwart geworden voet. Medicijnen die gesorteerd worden op het Perzisch kleed aan de tafel, waarop ze vroeger sinaasappels voor ons perste.

Mijn moeder was Stuyvesant Rood. Nooit inhaleren, ze rookte ze als sigaren. Voor haar naar buurtwinkel De Kroon met drie gulden. Weddenschappen met de burens dat ze zou stoppen, die ze altijd verloor. Na een hartoperatie in het St. Antonius in Nieuwegein was het voor altijd voorbij. Inmiddels ontkent ze een kettingroker te zijn geweest.

Mijn moeder is Oirschot, het dorp met de mooiste kerktoren van Nederland. Worstenbrood en rikken en elkaar groeten op straat. Dorp van haar broers en zussen die allemaal zijn overleden. De Koestraat waar haar ouderlijk huis afbrandde, klooster Nazareth waar ze op kostschool zat.

Mijn moeder is paniek. Paniek over verloren sleutels, brieven van de NUON, afspraken met artsen en wijkverpleegkundigen, telefoongesprekken met instanties. Iedere avond zet ze voor de zekerheid het modem uit om dan 's morgens te constateren dat de televisie weer stuk is.

Mijn moeder is schaamte voor alles wat ik schrijf. Omcirkelde artikelen in de krant met daaronder het met potlood geschreven commentaar: 'Wat lieg je nu weer bij elkaar?' Angst voor gezichtsverlies, het gevoel dat ze om haar lachen. Bellen over details die er in mijn ogen niet toe doen. Boos weggaan op een verjaardag omdat iemand in de krant had gelezen dat haar mixer stuk was.

Mijn moeder is iedere maandag met een plantje (gekocht bij de groothandel) naar het graf van mijn vader, gelegen op de rooms-katholieke begraafplaats aan de Bergweg, naast de kwekerij van Jan Siebelinks vader en

vlak bij ‘het beroemde gat in de heg’ uit *Knielen op een bed violen*. Vrouw van rituelen. Met Pasen al beginnen over Tweede Kerstdag, ieder jaar voor het laatst haar verjaardag vieren.

Mijn moeder is herhaling. Alles vijf keer zeggen en zelf het antwoord niet verstaan. Zes keer de pillen in het medicijndoosje tellen. Drie keer hetzelfde op de kalender schrijven.

Mijn moeder is achter de hulp gaan staan om te zeggen waar het stof ligt. Al om zes uur ’s morgens op de bank in de huiskamer zitten omdat de trombosedienst vroeger komt.

Mijn moeder is niet op een stoel kunnen zitten. Rondgaan met een koekjestrommel, koffie blijven zetten. Continu geritsel. ‘Wil je een koekje? Wil je een chocolaatje? Wil je thee? Wil je koffie? Wil je cake bij de thee? Wil je een koekje bij de koffie? Wil je een boterham? Wil je een banaan?’

Mijn moeder is hardop fabuleren over vroeger. Over mijn vader die na zijn dood opeens over alles een mening heeft. ‘Papa zou dat ook een verschrikkelijk slecht idee hebben gevonden.’

Mijn moeder is te koude voeten, te warme handen, tubes zalf en dozen pillen. En vooral een gehoorapparaat dat kan afslaan. Twee deurbellen, zeven sloten op de achterdeur, een niet opgeladen telefoon, een wafelijzer waarmee ze tosti’s maakt en ervan overtuigd zijn dat ze de Postcodeloterij heeft gewonnen.

Mijn moeder is sport op televisie. Schaatsen, tennis,

voetbal, Olympische Spelen en vooral medailleklassen. Enthousiasme in haar eentje. Daarna de verzuiming dat mijn vader er niet meer is om het mee te delen. Mijn vader keek nooit sport. Hij zat altijd op zijn kamer.

Mijn moeder is enorme liefde voor haar kleinkinderen. Oeverloos en eindeloos dezelfde liedjes zingen. Ze zo snel voeren dat ze geen tijd hebben om te slikken. Zeggen op wie ze allemaal lijken, en vooral ook op wie niet.

Mijn moeder is een lieve vrouw, niet makkelijk voor zichzelf. Vaak gun ik haar een lievere zoon, met meer geduld. Ze haalt ongevraagd een kam door mijn haar, gooit soms mijn kleding weg en kan van het ene op het andere moment een andere mening hebben. En dan ontkennen dat ze er eerst anders over dacht. Ruzies worden altijd beslecht met de mededeling dat ze het goed bedoelde. Ik denk dat dat ook zo is.

Mijn moeder is veel, de laatste jaren steeds meer, maar ook steeds minder. En nu dus ook dit boek, waar ze nu eens naar uitkeek, maar dan weer niet. De idee dat iedereen in Velp haar kan zien liggen in de boekhandel vindt ze vreselijk, maar daar kan ze na een compliment ook weer anders over denken.

U weet wat u te doen staat.

Marcel van Roosmalen

Mijn ouders schaamden zich soms voor wat ik allemaal schreef. Vooral als het niet klopte. Toen mijn vader in een Tilburgs ziekenhuis lag, schreef ik dat ze hem op Eerste Kerstdag plastic bakjes met bloemkool, appelmoes, karbonade en vla hadden gegeven.

Hij belde daarover op.

Het moest zijn: slavink, prei en yoghurt, de appelmoes klopte wel.

Hij zei ook: ‘Iedereen krijgt het hier uit plastic bakjes, dus dat is ook niets bijzonders.’

En verder vond hij het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis in Tilburg een geweldig ziekenhuis. Beter dan Rijnstate in Arnhem.

‘Ze geven hier hun fouten ruitertlijk toe.’

Later vertelde mijn moeder dat het per trein van Velp naar Tilburg ongeveer anderhalf uur duurde, dat ze in Arnhem moest overstappen en dat er op de trein naar Tilburg ‘Roosendaal’ stond. Ze probeerde uit te leggen wat mijn vader mankeerde, maar bleef steken in een verhandeling over de ‘CRP-waarde in zijn bloed’. Verder had ze liever niet dat ik nog over mijn vader schreef, want dan ging de bloeddruk weer omhoog.

Goed, Tilburg.

Ik zat er eens een paar jaar op een avondopleiding en ik herinnerde me alleen een café dat Bet Kolen heet

en een supermarkt met de naam Lekker & Laag. In de stadsbus viel me op hoe lelijk dat centrum is. De buschauffeur viel ook op, vanwege zijn enorme snor en omdat hij instappers begroette met een welgemeend ‘Wat mag het zijn?’.

Het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis bleek een enorm complex dat vanwege een verbouwing achter groene lappen was verborgen. De hoofdingang viel tijdelijk samen met die van de spoedeisende hulp. Ik moest naar afdeling F3, geen gemakkelijke opgave want de bewegwijzering was ronduit kut.

In het ziekenhuis waren geldautomaten, winkels, een kapsalon waar je je telefoon niet mocht opladen en een restaurant waar ze hamburgers en friet verkochten. Ik at er met mijn moeder een hamburger ‘variant Hawai’. Je zou denken dat je er dan een stuk ananas op krijgt, maar in dit geval was het een brok meloen op de rand van het bord.

Een paar stoelen verderop at een oude moslim van een bord friet, zo een in een jurk met een lange grijze baard en een mutsje op het hoofd. Uit zijn rolstoel stak een gipsen been. Ik vroeg hem hoe dat kwam.

Het antwoord: ‘Op de koelkast geklommen. Mislukt.’

Ik moest aan mijn vader denken die vaak zei dat er in ieder gezin wel eens wat gebeurde.

*

Als ik mijn geboorteplaats opnieuw zou mogen kiezen was ik weer in Arnhem geboren. Dat mijn ouders later naar Velp verhuisden heb ik altijd als een fout gezien. Je ruilt een BMW ook niet in voor een Suzuki Swift.

Gedwongen door omstandigheden was ik alweer een paar dagen in het ouderlijk huis, in de nieuwbouw van Velp-Zuid. De mensen die er twintig jaar geleden woonden, wonen er nu nog. De meesten zijn met pensioen. Vroeger waren ze verpleger, conducteur, douanier, postbode en ambtenaar. Er zat ook een zedendelinquent tussen, maar die was verhuisd.

Het wel en wee wordt in het ouderlijk huis op de voet gevolgd.

‘Ik zag de gordijnen bewegen.’

Op mijn beurt word ik bijgepraat over ziektes, sterfgevallen en ander ongemak. Dat het heel vervelend is om eksterogen aan de tenen te hebben en dat het in de gemeente Rheden niet makkelijk is om een vergunning voor een dakkapel te krijgen.

Een van de buurtbewoners overleed aan een geheimzinnige ziekte waardoor zijn hoofd en voeten op latere leeftijd begonnen te groeien. Een buurman zei: ‘Hij had iedere winter een nieuwe muts en twee keer per jaar nieuwe schoenen nodig.’

Op straat gebeurt niets.

Letterlijk.

Als er iemand passeert – meestal om een brief te posten, dat gebeurt hier nog – gaat mijn moeder even voor het raam staan. Dan zegt ze dingen als: ‘Mevrouw Slachter fietst snel, die heeft haast.’

Een buurman had een nieuwe bladblazer, hij stond er een half uur mee te worstelen onder een boom.

Hij liet het ding zien.

Je had drie verschillende blaassterktes, maar zelfs op ‘krachtig’ en ‘turbo’ kreeg hij de hondendrol die hij had aangetroffen niet weg.

Hij vroeg: ‘Wat is turbo?’

Gelukkig kende hij de afzender van de drol, de zaak wordt aangekaart. Het gesprek werd afgesloten met de mededeling dat hij appels ging kopen en dat hij daarna appelmoes ging maken.

Wat ik grappig vind is dat al die mensen, misschien is dat een leeftijdsdingetje, onbedoeld humoristisch zijn doordat ze letterlijk zeggen wat ze op dat moment aan het doen zijn. Dat je iemand ziet met een tas vol boodschappen in de hand en dat die dan zegt: ‘Ik heb boodschappen gedaan.’

Ook gehoord:

– ‘Ik ben in de tuin aan het werk.’

– ‘Ik ben een rondje aan het lopen.’

– ‘Ik laat de hond uit.’

– ‘Ik ben de auto aan het wassen.’

– ‘Ik heb tuinhandschoenen aan.’

Zelf zeg ik meestal dat ik een sigaret aan het roken

ben. En anders zeg ik dat ik buiten ben, of dat ik op straat sta. Ik heb ook al een keer gezegd dat ik een jas aanhad, maar daar werd verder niet op gereageerd.

Het absolute hoogtepunt kwam in de vorm van een buurman met de arm in het gips.

Hij zei: 'Ik heb last van de voeten.'

*

Mijn vader was overleden. Rond etenstijd kwam een meeneer van uitvaartverzorger DELA naar het ouderlijk huis om alles te regelen. Ik had naar dat bezoek uitgekeken, zoals ik ook benieuwd was geweest naar de mensen van de thuiszorg. Daar zat ook van alles tussen: een heel aardige man die zo vriendelijk was geweest om alle klokken in het huis zaterdagavond een uur terug te zetten, maar ook een mevrouw die vond dat de stoel naast mijn vaders bed niet aan de arbonormen voldeed. Ze ging uiteindelijk akkoord met een verstelbare tuinstoel uit de schuur.

De man van DELA had een baard en een buikje en droeg een gele stropdas op een blauwe blouse. Hij maakte een door de wol geleverde indruk, je zou kunnen zeggen dat we het met hem getroffen hadden.

Mijn vader was sinds 1981 verzekerd bij DELA.

Het goede nieuws was dat hij naast het basispakket ook een pluspakket had, het slechte nieuws was dat het pluspakket niet zoveel inhield. Uit de aktetas van de man kwamen een Dell-computer, een mobiel printertje

en drie fotoboeken met voorbeelden van kisten, bloemstukken en rouwkaarten.

Qua kist kon hij spaanplaat adviseren.

Bijna iedereen koos spaanplaat, vooral vanwege de vriendelijke prijs (320 euro).

We hadden recht op een boeket en konden – als we dat wilden – voor een rouwlint kiezen uit 29 populaire teksten. Naast ‘Rust zacht’ en ‘Een laatste groet’ zaten er ook vondsten tussen als ‘Hoe zal de tijd ooit deze wonden helen?’ en ‘In mij bloeien duizend tuinen, de mooiste bloemen zijn voor jou’.

Ik heb een half uur gefascineerd door het rouwkaartenboek gebladerd, waarin de heer ‘Piet van Dijk’ – een uit een Amerikaanse commercial geplukt gezicht – tientallen keren werd herdacht. Populaire thema’s waren: Piet van Dijk in een bootje, Piet van Dijk onder een vogel, Piet van Dijk aan zee, Piet van Dijk onder een wolkenlucht, Piet van Dijk in de duinen, Piet van Dijk met een boom, schapjes, boom in weiland, bloemen, herfstbladeren, bospaden.

Het hoofd van Piet van Dijk mochten we overal wegdenken. Of vervangen door mijn vaders hoofd, dat mocht ook.

De thema’s riepen vragen op.

Waarom wel ‘schaap’ en geen ‘kat’ of ‘hond’ bijvoorbeeld?

En wie had ‘wolk met tak’ en ‘kers’ verzonnen?

De man van DELA stelde dat het fotoboek uit 2008 kwam en dat er in een binnenkort te verschijnen herzie-

ne versie ook modernere thema's als 'knuffels', 'raceauto' en 'voetbal' zouden worden opgenomen, maar gezien de leeftijd van mijn vader had hij die opties maar niet aangekaart.

Om van de keuzemogelijkheden af te zijn, kozen we voor een blanco rouwkaart. Dat klonk makkelijker dan het was. Van 'blanco' – door ons omschreven als 'wit met een zwarte rand' – bleken een stuk of twintig varianten te bestaan, een van de voordelen van het pluspakket.

*

Mijn vader werkte op het provinciehuis in Arnhem. Een van de collega's verhuisde na zijn pensionering naar een huis in de buurt van Zwolle. Ze hadden nooit meer contact gehad. Twee weken na het overlijden van mijn vader zat hij plotseling weer in het hoofd van de oud-collega. Samen met zijn vrouw reed hij over het Velperbroekcircuit. Hij herinnerde zich dat hij dezelfde kleding- en schoenmaat had als mijn vader. De afslag Velp was daarna snel genomen.

Mijn moeder deed verslag van het bezoek, ze mocht Hans en Tilly zeggen. Ze hadden het gelezen op Facebook, waar iemand een foto van de rouwadvertentie uit *De Gelderlander* had geplaatst. Hans had zich toen van schrik verslikt in een boterham met kaas. Mijn moeder had ze verteld over het wilde zwijn dat ze tijdens hun laatste wandeling samen op de Posbank waren tegenge-

komen en na nog een kopje koffie waren ze naar boven gegaan. Naar de slaapkamer van mijn ouders waar ze de kleren van mijn vader in dozen en zakken hadden gedaan.

Mijn moeder had ze bedankt, zoals ze ook de buurjongen had bedankt die was gekomen voor de fiets van mijn vader waarop volgens hem toch niemand meer fietste. Zo werd mijn moeder van alle kanten geholpen met de nieuwe werkelijkheid dat ze er alleen voor stond.

Vorige week was ze zoals ieder jaar bezig met het spannen van een rood lint in de huiskamer. De allereerste kerstkaart was binnen. Van die Hans en Tilly: verre vrienden maar toch dichtbij. Het adres was zo genoteerd.

Een paar dagen later, ik moest voorlezen in een jongeren centrum in Zwolle, zaten ze in mijn hoofd. Ik herinnerde me hoe bijzonder het was dat Hans dezelfde kleding- en schoenmaat had als mijn vader. Dat ik in Zwolle was terwijl ik aan Hans dacht maakte het allemaal nog bijzonderder. Zou hij die grijze pakken en lichtblauwe overhemden ook 's avonds dragen?

Het was niet zo dat de voordeur van de twee-onder-een-kapwoning meteen openvloog toen ik ervoor stond. Iedereen kon wel zeggen dat hij de zoon van Wil van Roosmalen was. Ze hadden macaroni gegeten, Hans droeg tot mijn grote teleurstelling een beige bandplooi-broek en Tilly had de koffie niet klaar. We hadden het kort over mijn vader. Volgens Hans was het een bijzon-

dere man geweest. Zo bijzonder dat hem niets bijzonder te binnen schoot. Zelfs niet hoe bijzonder het was dat ze dezelfde kleding- en schoenmaat hadden.

*

Terwijl we naar het programma *Wegmisbruikers* keken, liet mijn moeder (82) zich ontvallen dat mijn vader niet kon autorijden. We keken er alle twee van op. Zij omdat ze zich na zijn dood hoofdzakelijk zijn positieve eigenschappen herinnert, ik omdat ze net zelf haar auto totaal loss had gereden. Ik was het overigens wel met haar eens: mijn vader kon niet autorijden. Als je een fietspad ‘een rustige weg’ noemt, is er iets mis met je verkeersinzicht.

Mijn moeder had een zilvergrijze Renault Clio uit 1993 die haar overal naartoe bracht. Naar de Coop bij het Velperbroekcircuit en af en toe naar Vught waar ze mijn slechtziende broer in een aanleunwoning hebben gestopt.

De grote voordelen van een Renault Clio volgens mijn moeder:

- goede banden
- zit lekker
- klein
- stuurt goed
- schakelt fijn (ze had een automaat).

Iets te fijn, zou ik daaraan willen toevoegen, want

pasgeleden had ze haar eerste botsing. Ze dacht dat ze vooruitreed, maar het was omgekeerd. Ze ramde eerst een elektrisch hek en daarna een kerk.

De impact van de botsing groeide haar qua papierwinkel bijna boven het hoofd. Misschien was het qua autorijden ook wel mooi geweest, dacht ik. Dat was voordat ik haar zag fietsen.

In een auto was het veiliger, voor haar dan.

We gingen op zoek naar een passende auto. Met een bekende die er verstand van heeft, bezochten we de autodealers in de regio. De laatste keer dat ik meeding, belandden we in Heteren, waar mijn moeder alle auto's die werden aangewezen probeerde en om uiteenlopende redenen afwees.

'Te grote banden.'

'Een raar stuur.'

'Te veel een koets.'

En de belangrijkste reden: geen Renault Clio.

De verkoper in Heteren, een goedwillende man met een imposante snor, zei dat hij ging rondbellen en dat hij dan misschien binnenkort wel een Renault Clio had.

Mijn moeder: 'Een grijze? Uit 1993?'

*

Velp, een dorp met een hoge concentratie eenzame dames op leeftijd die allemaal verlegen zitten om een praatje. Het kleine nieuws heeft er een hoge omloop-

snelheid. Ze vertelde dat er bij mevrouw A. sinds kort een echte Syriër verbleef, een heel aardige uit Aleppo.

Wat vond ik daar nou toch van?

Eigenlijk niets, behalve dan dat ik me afvroeg hoe die Syriër in godsnaam in Velp was terechtgekomen. Ze hield het op ‘gewiektheid’, want hij was bij haar vriendin A. met de neus in de spreekwoordelijke boter gevallen.

‘Ze is dol op hem.’

Tegen mijn moeder had ze gezegd dat hij was komen ‘aanwaaien’, maar zij wist wel beter: Syriërs waaien niet aan. Haar vriendin had hem gewoon gevonden op de trappen voor Chinees-Indisch restaurant The Blue Lotus, waar hij met grote treurige ogen voor zich uit had zitten staren. In Amsterdam negeren ze zo’n geval, maar in Velp beginnen ze als je het treft zomaar een praatje.

De Syriër sloeg aan op de vraag ‘Are you sad?’ en vond zich een uur later tot zijn eigen verbazing terug aan de dis bij mevrouw A. in de Parkstraat, waar nasi goreng met appelmoes en vanillevla toe werden geserveerd.

Van het een kwam het ander en nu zat hij daar al twee weken. Mevrouw A. had hem zelfs meegenomen naar de yogaclub, waar hij met open armen was ontvangen. De dagen erna bracht hij onkruid wiedend door in de voor- en achtertuinen van kennissen.

Maar mijn moeder had haar twijfels.

Kwam ‘Sammy’, zoals de Syriër inmiddels liefkozend werd genoemd, wel echt uit Aleppo? Of was hij stiekem gewoon een verdwaaide Turk? Wat waren zijn bedoelingen? Kon ik niet eens gaan kijken?

Een dag later trof ik hem in een achtertuin waar hij op verzoek de druivenstruik inspecteerde. Voor zover ik het kon inschatten was hij inderdaad een Syriër uit Aleppo – als je een Syrisch paspoort hebt, ben je voor mij een Syriër – maar de vraag hoe hij in Velp was beland bleef onbeantwoord. Hij was al wel behoorlijk ingeburgerd. Zijn lievelingseten was Domino-pizza.

De laatste stand van zaken is dat het hele ellendige vluchtverhaal er inmiddels is uitgepeuterd en dat de dames volgende week met hem asiel gaan aanvragen, een procedure waar ze alle vertrouwen in hebben.

*

Er was een tante overleden. Mijn moeder verzuchtte door de telefoon dat er nu bijna niemand meer over was en ik dacht aan mijn vader die ooit zei: ‘Degene die als laatste overblijft is als eerste in de hel.’ Ik probeerde me voor te stellen hoe het zou zijn als iedereen die ik kende er niet meer was en dat je het dan moest hebben van types als ik.

Ik bood aan om mee te gaan.

De herdenking was aan de andere kant van het land, we zouden elkaar ontmoeten op Den Haag cs.

Mijn moeder houdt niet van te laat komen, ze komt liever te vroeg. Dat was vroeger al zo. Op vakantie in Zwitserland begon ze na een paar dagen al te pakken

voor de terugreis, had ze dat alvast gedaan. In de genenoverdracht is er iets misgegaan: ik kom liever laat, dan hoef je niet zo lang te wachten.

Ze stelde voor om twee uur van tevoren af te spreken, dan hoefden we niet te haasten. Daar smokkelde ze gisteren wat extra tijd bij, ze was een paar uur eerder dan gepland van huis vertrokken om op tijd voor mij te zijn.

Toen ik nog moest vertrekken, stond zij al op Den Haag cs, een enorme hal die haar angst inboezemde. Ze meldde me per telefoon dat ze haar bankpas voor de zekerheid uit haar portemonnee had gehaald en in haar jaszak had gestopt. Dat moest ik onthouden. Ze spoorde me aan om op te schieten, ik adviseerde haar om ergens koffie te gaan drinken. Een kwartier later kwam het bericht dat ze in een gezellige koffiebar zat, waarna ze haar telefoon uitschakelde door te lang op de rode knop te drukken.

Ik zocht op Den Haag cs in de Starbucks, daarna in de cafés rondom het station en vond haar uiteindelijk in de Burger King achter een kartonnen beker.

We kwamen door al het gedoe bijna te laat, maar met hetzelfde gemak zou je kunnen zeggen dat we op tijd waren.

Terug reisde ik mee tot Utrecht, we hadden het over de oorlog. Ze was veertien in 1944, het gezin woonde in een boerderij aan het Wilhelminakanaal in Noord-Brabant. Er was contact geweest tussen de strijdende partijen, maar de bevrijders bereikten het dorp sneller dan gedacht. De terugtrekkende Duitsers waren hun spullen

nog aan het inpakken en schoten terug, waardoor het ouderlijk huis van mijn moeder plotseling in een vuurlinie lag en tot op de grond afbrandde.

Er werd nog jaren gesproken over wie er te vroeg kwam of wie er te laat was vertrokken.

*

Ik had beloofd om dozen van zolder naar de schuur te sjouwen. Nadat ik in de intercity op weg naar mijn moeder wederom voor Peter te Bos werd gehouden, besloot ik in Velp naar de kapper te gaan. Mijn moeder juichte dit besluit toe en diepte uit een la een kortingscoupon op van haar favoriete salon, een zaak waar ze haar al jarenlang hetzelfde knipten.

Velp is ruim voorzien van kapsalons. Deze kapperszaak werd gerund door Hans en Juliette, een zonnebankbruin duo. Juliette zette een kopje espresso voor me, terwijl Hans, een man met veel goud om de armen en polsen, even verderop als een vlieg rondom een oudere vrouw drentelde. Af en toe plotseling stoppend om totaal onverwachts een krul weg te knippen.

Er volgde een kort 'intakegesprek' met Juliette onder het genot van een kopje espresso.

We keken samen in de spiegel.

Ze vroeg wat ik zag.

En daarna wat ik wilde zien.

Op mijn grapje 'een ander hoofd' werd serieus gere-

ageerd, wat me niet voor haar innam. Ze begon aan een riedel waaruit ik concludeerde dat ‘een mooie binnenkant’ vaak leidde tot een stralend uiterlijk.

Dat was dan zo’n beetje de formule waarmee het echtpaar en hun assistentes al ruim dertig jaar bejaarden bedonderden. Gelukkig was ik nog niet dementerend. We hadden elkaar niet zoveel meer te zeggen. Juliette bekeek mijn hoofd nog een paar keer van opzij, zuchtte en zei: ‘We gaan er iets moois en passends van maken.’

Ik belandde in de stoel naast die van de bejaarde. Hans had haar zojuist onder de droogkap gestopt. Het gesprek werd luid pratend voortgezet.

Hans: ‘Is het niet te war-rem?’

‘Waa-aat?’

Hans: ‘Heeft u het war-rem?’

De bejaarde vrouw stak een duim omhoog.

Even later zei ze: ‘Ik ben weleens bang dat ze me pas laat vinden. Als ik allang dood ben, net zoals die man in Rotterdam.’

Hans wuifde het probleem met beide handen weg.

Hans: ‘U heeft volgende maand toch weer een afspraak?’

‘Jaaa.’

Hans: ‘Als u niet komt, bellen we gewoon de politie.’

‘Fijn.’

Juliette tegen mij: ‘Dat doen we echt, hoor!’

Kerstmis in het ouderlijk huis. De verwachtingen waren ieder jaar zo laag dat het eigenlijk alleen maar kon meevallen. Mijn moeder maakte altijd hetzelfde: soep, ragout, een met pruimen gevulde kalkoen van slagerij Theunissen, aardappelpuree en boontjes. En Viennetta-ijs toe.

Mijn vader die de voordeur opende en dan, terwijl ik mijn jas uitdeed, zei dat we dit jaar geen ruzie gingen maken. Hij instrueerde me dat ik tegen mijn moeder moest zeggen dat het eten lekker was.

‘Gewoon gezellig doen.’

Mijn broer die me begroette met de vraag of ik er ook geen zin in had.

‘Nee, natuurlijk niet.’

Mijn zus die meteen liet weten dat ze geen zin had in al dat negativisme, waarmee het eerste conflict een feit was.

Het zwijgend lepelen van de soep.

Het voorzichtig informeren naar elkaars bezigheden.

‘We zijn aan het sparen voor een nieuwe voordeur.’

‘O, leuk.’

De ruzie om niets die altijd op de loer lag.

Mijn vader die met welgemikte schoppen onder tafel probeerde de stemming te kantelen. Als iemand zei dat het weer niet gezellig was, pareerde hij met: ‘Het is hier wel gezellig!’